ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVI — Број 156 — Субота, 25 децембар 1954

Мики и Шиља као истраживачи

11

ЈОЈ... ТАЈ ГЛАС К'О ДА ДОЛАЗИ ИЗ ОВОГ ЦИЛИНДРА!

И МЕНИ СЕ ЧИНИ... ДА ГА ПОГЛЕДАМО!

ДА ЧУЈЕМ!

НЕМА ПОТРЕБЕ... ЈЕР ВИ НАС ИОНАКО УСКОРО НАПУШТАТЕ!

НЕЋЕТЕ НАС ВАЉДА ПОСЛАТИ У ТУ ПУСТИЊУ... БЕЗ ХРАНЕ И ВОДЕ...

ТО НЕ... ТО БИ БИЛО СУРОВО... ТУ ЋЕМО ВАС ЛИКВИДИРАТИ!

ТО ЈЕ ВЕОМА ЈЕДНОСТАВНО... СТЕГНУЋЕТЕ ОВЕ МЕХАНИЧКЕ РУКЕ И ИСТОГ ЧАСА ПРЕТВОРИЋЕТЕ СЕ У ПРАХ...

ТРЕНУТАК САМО...

МАЛИ ШРАФКО НИЈЕ НИШТА УЧИНИО... ОН ЈЕ НЕВИН!

НЕМА ВЕЗЕ... ОН ЈЕ И ТАКО ГОМИЛА МЕТАЛА... БЕЗ ОСЕЋАЊА...

ИПАК ТИ ХВАЛА... ПРИЈАТЕЉУ!

НЕМА НА ЧЕМУ...

КАО ШТО РЕКОХ... РУКОВАЋЕТЕ СЕ СА ОВИМ АПАРАТОМ И ЕНЕРГИЈА „222" ПРЕТВОРИЋЕ ВАС У ТРИ ОБЛАКА ПРАШИНЕ!

ДА... ЕВО ОДЛАЗИМ У ПРАХ!

НЕ, ОЧЕ! НЕ!.. НЕ ОВОГА!

НЕ ЊЕГА, ОЧЕ... НЕ ЊЕГА!

НЕ СМЕШ ГА УБИТИ!

А ЗАШТО НЕ, КЋЕРИ?

ЗАТО ШТО ЈЕ ОН НАЈЛЕПШЕ СТВОРЕЊЕ КОЈЕ САМ ИКАД ВИДЕЛА!

ЈА..?

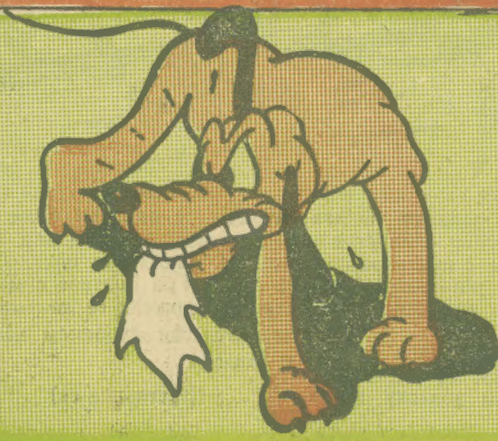

Према „белим људима“

Ако на улици или у пољу нађете неки предмет, не узимајте га у руке. Разумете ли? Ништа са земље не смете узимати!“

Тим речима мајке из Ричленда, у америчкој савезној држави Вашингтон, испраћају своју децу кад ова полазе у школу; то им понављају кад их увече стављају у постељу. А да им објасне зашто им то тако строго забрањују, обично им понове причу, која је деци из Ричленда познатија од бајке о Црвенкапи.

„Живео је једном у Ричленду један ноћни чувар који је, обилазећи зграде завода у коме је радио, а у коме сада ради ваш тата, нашао на земљи неку алатку. Он се сагнуо, узео је и однео својој кући. Сутрадан ујутру приметио је на рукама неку чудну промену и, уплашен, сместа отрчао код заводског лекара. Чим је лекар сазнао шта се догодило, одмах је позвао старешину стражара и они су се вратоломном брзином одвезли до куће у којој је стражар живео, да би, што се брже може, уклонили нађену алатку.

Али, већ је било касно. „Зараза“ се била толико раширила да не само што су стражар, његова жена и деца морали сместа у болницу, већ је и цела кућа била окужена, тако да су морали бити позвани „бели људи“ с црним гуменим маскама. Они су избацили из куће постеље, столове, столице, све што се могло покренути, ставили на гомилу и запалили. Онда су остругали све зидове, извадили и спалили даске од пода, па су чак и пећ изнели из куће. Јер, све, све је било затровано... И ако ти не будеш слушао, „бели људи“ доћи ће и код нас, однеће све твоје играчке, а можда ће нам и кућу срушити...“

Прича о „белим људима“ није измишљена. То се заиста догодило, у мају 1951, и о том несрећном случају постоје многобројни документи и извештаји у архиви америчке Комисије за атомску енергију.

Несрећни стражар, чије се име држи у тајности, и сви чланови његове породице били су отпремљени у болницу. А кад су отуд изишли, тек онда су почеле невоље. Над њима је стално лебдела опасност од излучивања из друштва, јер у Ричленду нема већег страха од страха од „атомске заразе“. Зато је његово име и чувано у тајности, јер

се иначе с његовом децом у школи нико не би дружио, а из руку његове жене ниједан трговац не би пристао да прими новац. Његови суседи су га надалеко обилазили, тако да је најзад морао да напусти Ричленд и да се отсели у други град, где се о њему и његовом „случају“ ништа није знало.

Став суседа, мада може изгледати немилосрдан, разумљив је, јер се у Ричленду — новом граду са 30.000 становника, који је подигнут при крају последњег рата за намештенике Хемфордовог плутонијумског завода — непрекидно држе курсеви о опасностима атомског зрачења.

Сваки нови намештеник, још пре но што уопште види завод у коме ће радити, мора да прође кроз нарочиту четворонедељну „школу опрезности“. У њој он учи да, због велике опасности, мора да ради полако и опрезно, да се материјалу с којим ради никад не сме приближити, да радијумом „окужене“ шрафове и делове машина сме да додирне само нарочитим алаткама дугим најмање један метар. И, пре свега, он се у школи упознаје са својим будућим „анђелом чуварем“ који га, кад буде ступио на посао, никад неће напуштати за дуже од два до три часа. Јер, у заводу на свака четири човека долази бар по један лекар или лекарски помоћник, „човек у белом“, како их зову, који у току једног радног дана више пута испитује да није који од његових штићеника добио већу дозу „радијумског зрачења“ но што би смео.

Јутро је. „Атомски радник“ — назовимо га Џон Смит — улази у завод. На самом улазу добија он свој „брош“, у коме се налази мали комадић филма осетљив на зраке. Смит затим иде у кантину, где оставља храну коју је понео од куће. У заводу, из предострожности, не постоји кухиња. Мада се трпезарија налази далеко од атомских пећи, у „чистом подручју“, столови се прегледају сваких пола часа, да би се утврдило евентуално присуство бета и гама-зракова. Јер, најопаснији облик „тровања“ је продирање радијумских честица у желудац и танко црево за време јела.

Из трпезарије Смит одлази у свлачионицу, где оставља своје одело и где га сваког дана чека свеже рубље, чарапе, одело, ципеле које су на потпетицама и врховима обојене жутом бојом, нарочити шлем за главу, рукавице и заштитне наочари. Тада прелази белу линију која дели „чисту“ од „окужене зоне“ Пред њим се аутоматски „отварају“ фотоелектрична врата и он улази у „топлу зону“. Сад се налази у пространој одаји без намештаја и прозора, такозваном „кањону“, и чека да га његов „анђео чувар“ први пут у току тога дана прегледа. Тек кад је преглед завршен, долази предрадник и одводи га на његово радно место.

Часови пролазе. Џон Смит помера полуге, притискује дугмета, окреће точкове и точкиће помоћу којих се, иза зидова дебелих више метара, меша радиоактивни материјал, празне посуде, убацују и избацују уранијумски набоји. Тамо, иза заклона, бесни пакао радиоактивних зракова. Изложити се њима макар и за један секунд, значи сигурну смрт. Гласноговорник, везан за микрофон који се налази у „атомској пећи“, обавештава га својим шумовима да ли је унутра све у реду или не.

Вечерас, ако се ништа изванредно не догоди, Џон Смит ће, после обавезног прегледа, скинути заштитну одећу, окупаће се и у свом оделу вратиће се својој кући.

Харлемска Орлеанка

Име Јованке Орлеанке, храбре девојке која је смело развила заставу за одбрану земље од туђина, прешло је границе њене домовине. Но, није она једина. И Холандија има своју Јованку Орлеанку. То је славна Канау Хаселар.

Кад су 1572 године Шпањолци опсели Харлем, њен родни град, Канау Хаселар била је још сасвим млада девојка. Она је тада тек почињала да сања о будућности. Ратни догађаји пореметили су њене снове. Добро наоружани непријатељ претио је да уништи слободу њене земље, да њу и њене земљаке претвори у робове.

Уверени у своју снагу, Шпањолци су тражили предају града. Дочекала их је ватра из топова и пушака. Грађани су се повукли иза старих зидова са већ трошним кулама, већ намеравао да се повуче. У томе га је спречио војвода од Албе. Наредио му је да по сваку цену издржи до пролећа, кад ће одбрана града бити знатно отежана.

Предвиђање војводино показало се као тачно. Марта месеца дунуо је топли јужни ветар и лед је почео да се топи. Снабдевање града муницијом и храном било је тиме потпуно онемогућено.

Опседнути грађани гладовали су да би за војнике било више хране. Пред крај марта отворили су градску капију и јуришали на шпански логор. Том приликом запалили су 300 непријатељских шатора и запленили седам топова. Но, то није много поправило њихов положај. Сви покушаји Виљема од Оранжа да им дотури помоћ остали су безуспешни.

Кроз целу земљу пронео се глас о храбрим браниоцима Харлема и о Канау Хаселар,

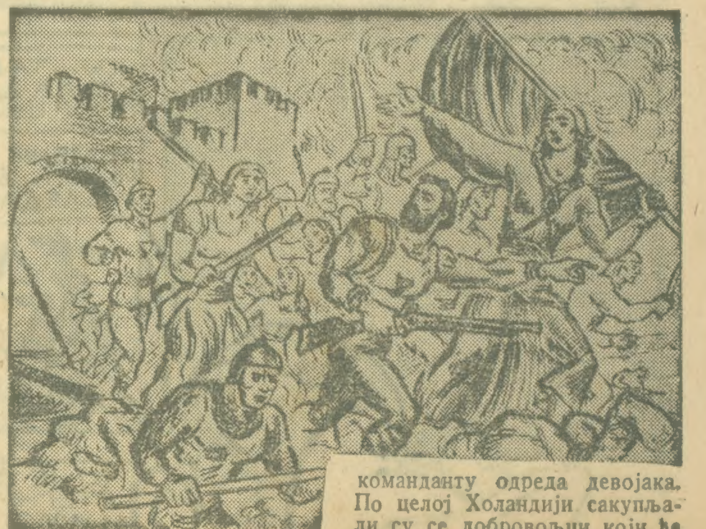

команданту одреда девојака. По целој Холандији сакупљали су се добровољци који ће кренути у помоћ херојском граду. Почетком јула 5.000 добровољаца сукобило се са шпанском војском. Ратна срећа није била на њиховој страни. Борили су се храбро и изгинули пре но што су стигли до Харлема. Шпањолци су оставили у животу само једног заробљеника и послали га у град да јави браниоцима тужну вест.

Крајем јула у граду су потрошене све резерве хране. Опседнутима је остало да бирају: или да умру од глади, или да изгину у једном новом јуришу. Харлемски браниоци изабрали су ово друго. Решено је да се образује збијен легион: жене и децу ставити у средину, па тако ударити у средину непријатељског логора. Рачунали су да ће тако успети да збуне непријатеља и да пробију обруч.

Кад је дознао за ову одлуку, заповедник шпанске војске послао је у град преговарача и обећао да ће поштедити животе војницима и грађанима Харлема ако се предаду. Поверовали су му. Кроз отворене капије умарширали су шпански војници у град који им се јуначки одупирао више од пола године.

Дон Федериго није одржао своје обећање. Газећи дату реч, наредио је да се сви харлемски ратници посеку. Побијено је и много грађана. Шпански војници доводили су их до обале језера, везивали их два по два и тако везане бацали у воду.

У одбрани родног града погинула је и Канау Хаселар, холандска Јованка Орлеанка, са својим одредом харлемских девојака. А Шпањолци су ову победу платили са 12.000 живота.

решени да бране своју слободу до последњег. Али, нападаче то није збунило. Били су то прекаљени ратници, навикнути на свакакве случајеве. Брзо су распоредили топове на погодна места и почели да туку градске бедеме. Три дана и три ноћи ватра није престајала, а кад се запловила четврта зора Шпањолци су пошли на јуриш.

Храбро су се борили грађани Харлема, засипајући кишом куршума непријатељске редове. Жене, девојке и деца просипали су врео зејтин и смолу на главе непријатељских војника, а старци су котрљали са бедема крупно камење.

Упорна одбрана показала је Шпањолцима да се град не може заузети на јуриш. Требало се спремати за дугу опсаду. Становници Харлема убрзо су осетили да пред собом имају непријатеља који неће лако устукнути. Поред тога, били су свесни да су њихове снаге мале да се могу супротставити озбиљнијој опсади.

У тим данима тешког искушења, Канау Хаселар организовала је одред од три стотине својих вршњакиња. За све време опсаде, одред „харлемских амазонки“ храбро се борио раме уз раме с војницима и грађанима. Из града се ратничко одушевљење пренело и на околна села. Тамо се прикупљала храна и спремала бојна опрема за браниоце. Под заштитом магле, старци и жене довлачили су у град на санкама храну и оружје. Дечаци су прелазили преко залеђеног Харлемског Језера, носећи муницију за родни град.

Три хиљаде ратника под Виљемом од Оранжа кренуло је у помоћ опседнутом граду. Али, у сукобу са шпанском војском Холанђани су потучени. Оне које је мимоишао непријатељски куршум чекала су вешала.

Жестоки бојеви настављали су се свакодневно. У јануару је браниоцима нестало хлеба, а и резерве муниције биле су на измаку. Но, 28 јануара преко Харлемског Језера прешло је 170 саоница натоварених храном и муницијом. То је охрабрило опседнуте. Жестоким јуришима поколебали су непријатеља, тако да је шпански заповедник Дон Федериго

УТИЦАЈ СУНЧЕВИХ ЗРАКОВА

Један лондонски лекар проучавао је утицај сунчевих зракова на човечје тело и утврдио да ултравиолетни зраци не иду даље од коже. Црвенило после дужег сунчања долази услед ширења капилара у кожи и нема никаквог утицаја даље од ње, било да је кожа премазана уљем или не.

Јунаци са „Албатроса“

РОМАН ОД Е. КОРМА

(20)

До мрака Џим је умро. Сахранили смо га сутрадан у парку. Мој стриц опростио се с њим топлим речима.

— Сада и ми треба да мислимо о повратку на лађу, — рече Гро Болтерс кад смо се вратили кући. — Шта ћеш с насеобином, Виче?

— Даћу је људима који на њој живе, — рече мој стриц. — Они су је својим радом и подигли.

IX

После два дана ми смо напустили насеобину Дел Венадо. Мартин се био толико опоравио да је могао седети на мазги. Истина, рука му је још била у завоју, али га рана није узнемиравала. Та два дана ја готово нисам излазио из собе мога пријатеља рибара, осећајући одвратност према свакој шетњи

До Валпараиза дошли смо срећно. За сваки случај ишли смо заобилазним путем, да бисмо избегли кланац. Ова сметреност била је непотребна. Разбојници, изгубивши вођу, нису ни покушавали да нас нападну. Ипак, одахнули смо са олакшањем кад смо ступили на палубу „Албатроса“.

Кирби само што нас није грлио.

— Ја сам овде умро од досаде! — рече он. — Нема за морнара ништа горе него да седи скрштених руку. Нисам излазио чак ни на обалу. Но, момче, допада ли ти се на копну? — обрати ми се он.

— Много! — одговорио сам ја идући у кухињу. — Али, с тим је свршено и ја сам сад поново момче на лађи.

У кухињи је Снешко чистио кромпире. Угледавши ме, баци нож.

— Маса Дим! Добродошли! Староме је већ много досадно. Хе, маса Дим, имам ја овде нешто за тебе.

И, намигујући, брзо као веверица, Снешко оде у један угао и донесе отуда теглу са слатким.

— Пробај, Диме! То је стари Снешко за тебе спремио.

— Хвала, Снешко, — рекох дирнут његовом пажњом. — Ја теби ништа нисам донео... Једва сам донео самога себе.

И почех да му причам о преживелим догађајима, прећутку јући само оно што се тицало гусаревог наслеђа. Црнац је, притајивши дисање, слушао моју причу. Од узбуђења лице му је потамнело и он је страшно севао и колутао очима. Кад сам дошао до наше победе над разбојницима, Црнац се ухватио за трбух и почео наглас да се смеје.

— Ха, ха, ха... тако им и треба... Наши капетани много вешти људи... Ха, ха, ха!

Привучени црнчевим осмехом, неколико љубопитљивих матроза завирило је у кухињу. Ушао је и једнооки Дирк.

— Тако, момче, ти си завршио своју лепу шетњу! — рече он. Радујем се што те опет видим. Него, реци ми шта сте донели у врећицама.

Ја сам схватио куд он циља и одговорио сам равнодушно:

— Кукуруз.

— А, кукуруз! А шта ће нам кукуруз?

— Питај капетана! — саветовао му је Норвежанин Ивенс, значајно намигујући.

Црнац је искезио зубе, примајући ово за шалу. Боцман се намршти.

— Ђаво га знао! Ја нисам никад видео да се кукуруз чува, као каква драгоценост, поред капетанске кабине.

Било је јасно да се Дирк досећа у чему је ствар. Међутим, његово владање било је беспрекорно и он је уредно испуњавао своје дужности на броду. Посматрајући га, ја нисам могао да запазим ништа сумњиво. Његово интересовање за врећице с кукурузом изгледа да се ограничило на оно једно питање које ми је поставио.

Лађа је одавно била спремна за пловидбу. Сутрадан ујутру по нашем доласку искористили смо ветар и разапели једра. Лађа се лагано покренула и убрзо запловила по отвореном мору, остављајући за собом залив Валпараиза.

Мој положај на лађи остао је непромењен. И даље сам помагао Снешку у кухињи и послуживао око капетанског стола. У слободно време излазио сам на палубу, пео се на катарку и с ње посматрао море.

Прошло је неколико дана. Обале Америке ишчезоше нам из вида и ми смо пловили по непрегледној пучини океана. Време је било дивно. Дувао је погодан ветар и ми смо се брзо приближавали рту Хорну. Сви су на лађи били добро расположени. Ја сам изишао на капетански мост. Тамо је стајао Гро Болтерс с мојим стрицем, држећи се за ужад и посматрајући дурбином нешто у даљини.

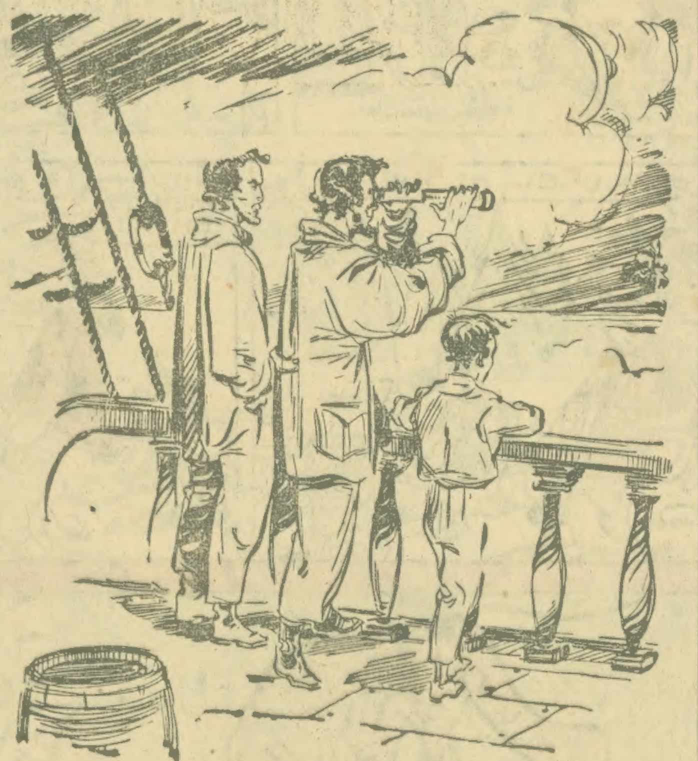

(Наставиће се)

За који дан одаслаће се у свету више новогодишњих честитки него икад досад. Сматра се да ће њихов број премашити три милијарде. Из тога је лако закључити да је овај обичај дубоко укорењен у многим земљама. Али, да видимо кад је прва честитка написана.

Код старих Римљана

Првих хиљаду честитака-дописница какве се данас употребљавају штампано је 1846 године у Лондону. Па ипак, многи сматрају да су оне далеко старијег порекла. Познато је да су у античком Риму постојале такозване „стрене" — први поклон у години — уз које су увек биле приложене и лепо израђене глинене плочице с неким натписом чији је смисао био: „најлепше жеље за Нову годину". То су, дакле, били далеки преци наших данашњих честитки.

Доцније, у XV и XVI веку, у Немачкој су се јавиле „андахтсбилдер" — карте са сликама или лепим гравурама — које су служиле као поклони. У Француској, Немачкој и Аустрији крајем XVIII века биле су веома омиљене лепо украшене посетнице на којима су исписиване разне поруке, па и честитке.

Од хиљаде до три милијарде

У сваком случају, дописнице-честитке потпуно сличне данашњим пре више од једног века први је штампао Енглез Хенри Кол, а цртеж на њима израдио је члан Краљевске сликарске академије Џон Калкот Хорслеј.

Тридесет година доцније откривен је метод штампања у више боја, што је знатно повећало потражњу честитки. Оне су и појевтиниле, тако да су убрзо у читавом свету ушле у употребу, па чак и у земљама које Нову годину не славе првог јануара.

У Сједињеним Америчким Државама ове године штампано је више од две милијарде новогодишњих честитки, у Великој Британији оне ће донети чист приход од око 400.000 фунти стерлинга, а у Француској се годишње штампа десет милиона честитки. Тим послом баве се многе штампарије и издавачка предузећа у свету. Постоје чак и стручњаци који у току целе године припремају мотиве и текст за новогодишње честитке било у прози или у стиху. Тврди се да је чувени енглески песник Тенисон једном одбио да прими замашан хонорар за своју песмицу штампану на новогодишњим честиткама, рекавши: „Та ће моја песмица сада стићи и у најудаљеније кутке на свету, где се иначе моје име никад не би чуло."

Рембрантова честитка

Према укусу потрошача те честитке могу бити најразличитијег облика и израде. Најмање од њих нису веће од поштанске марке, а има их и у облику огромних плаката, дугих три а широких седам метара. Оне се употребљавају у Северној Енглеској и у њима се Нова година честита свакоме ко их прочита.

Постоје и чувене дописнице-честитке. Међу њима свакако је најскупоценија она коју је својом руком израдио славни сликар Рембрант. Та је честитка припадала богатом Немцу Холингеру, али он није знао ко ју је израдио. Због тога је једном пред Нову годину на полеђини карте исписао адресу једног свог пријатеља и послао му је поштом, као новогодишњу честитку. Кад је сазнао колика је вредност те карте, десет година се парничио са својим пријатељем на би ли је добио натраг, али је изгубио парницу. Кажу да су судски трошкови износили преко десет милиона динара!

Кад Нова година прође...

Данас се на новогодишњим честиткама често могу видети репродукције слика чувених мајстора. Њих штампају велики музеји, као што су Лувр у Паризу, Национална уметничка галерија у Вашингтону, Метрополитен у Њујорку, Музеј Викторије и Алберта у Лондону и други. Сваке године они из својих збирки одаберу слике које ће репродуковати на новогодишњим честиткама.

А кад Нова година прође, па известан број честитки преостане? Онда их по јевтинијој цени купују колекционари и — велике дечје болнице. Болесна деца, лежећи у постељи, исецају тада фигуре са честитки и тако им брже пролази време.

Поток као пример

— народна прича —

На потоку састаше се једног јутра три путника, непознати један другом: једно момче, један средовечни трговац и један старац. Поред потока налазио се један камен, на коме су били уклесане речи: „Овај поток узми као пример у своме животу".

Одмарајући се крај потока, три путника стадоше разговарати о томе шта се хоће да каже речима урезаним на камену.

Момче протумачи овако: „Поток даје свакоме путнику да загаси жеђ, зато и човек треба да буде свакоме користан".

Трговац рече овако: „Овај се поток у почетку пробија кроз многе препреке и чини велике напоре, али успут прима многе притоке и бива све богатији водом и моћнији снагом, док најзад не постане силна река. Према томе, поток нам служи као пример на који начин човек може да дође до моћи".

Старац је ћутао, а кад она двојица навалише на њега да и он каже своје мишљење, одговори им: „Вода овога потока ништа не вреди кад се замути и запрља. Онда је ни стока неће да пије. Тако је и са човечјим животом. Зато, ко хоће да буде поштован и виђен у свету мора да је чист од сваког греха и прљавштине као бистра вода овога потока"

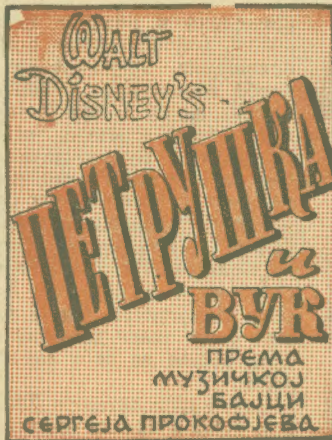

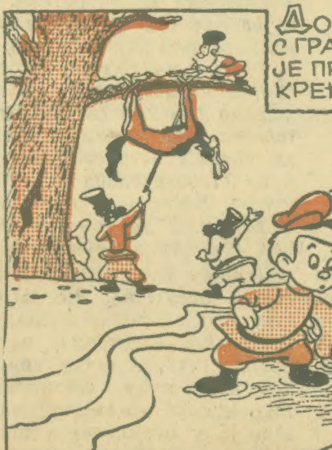

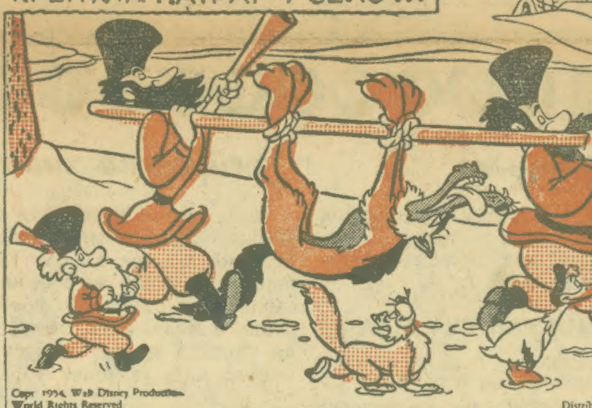

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Бурма

Бурма се налази на Индокинеском Полуострву. Она заузима површину од 678.000 квадратних километара, на којој живи око 18,5 милиона становника.

У географском смислу Бурма се дели на Горњу и Доњу, према горњем и доњем току река Иравади и Синтанг. Поред тога, постоји и Централна Бурма. То је, уствари, планинска област, у којој има знатно мање воденог талога. Клима је тропска, а карактеришу је три главна периода: кишни (мај—октобар), доба свежине (после киша) и доба жеге (не траје дуго и почиње пред сезону киша). Оваква клима знатно је утицала и на развој биљног и животињског света. На приморским странама обалских планина налазе се вечно зелене прашуме, средишни део прекривен је саванама, а ту и тамо налазе се појасеви палми и акација, док у планинским пределима преовладавају монсунске шуме, које за време суша губе лишће. У густим шумама живе тигрови и леопарди, слонова има мало и налазе се по саванама, али зато има исувише разноврсних отровних змија. Реке су богате рибом, а разнолике птице оживљавају својом песмом и бојом перја дивне природне пределе.

Пиринач је главни пољопривредни производ, а Бурма је највећи произвођач пиринча на свету. У Бурми се гаје и друге културе, али немају онолики значај као пиринач. То су: шећерна трска, сезам, дуван, разна жита, памук, кокосова палма, банане, ананас, чај, биљка хевеа за производњу каучука, итд. Сточарство је слабо развијено. Бурма је велики произвођач петролеја, а у њој има и нешто сребра, злата, рубина и сафира. Она поседује богате руднике олова, цинка и калаја. Река Иравади је за Бурму оно што је Нил за Египат. То је главна саобраћајна жила ове земље, а пловна је у дужини од 1.600 километара.

Главно становништво Бурманске Уније чине Бурманци (око 12 милиона), који припадају монголској групи народа. Они су у 9 веку дошли са Тибетске Висоравни. и населили се у долини и делти реке Иравади. Поред њих у Бурми живе и друге националности и племена, као: Мона, Чина, Кашина, Аракани, затим националне мањине: Кинези, Индијци и Пакистанци. Бурмански језик припада монголској групи језика и на њему се предаје у школама. С обзиром на друге азиске народе, писменост у Бурми релативно је добро развијена. Око 5.000 храмова и других величанствених зграда, које су саграђене у току векова, постоје и данас и сведоче о култури овога народа.

Историју Бурме карактеришу сталне међусобне борбе племена и завојевачки напади Татара, Кинеза и других народа. Било је и мирних периода у историји овог храброг народа, у којима се развијала култура и земља срећивала. Средином 18 века Бурма се ујединила под последњом династијом Алаунгпаја и пружила снажан отпор Енглезима који су почели да освајају ову земљу. Године 1886, пошто су је освојили, Енглези су Бурму припојили Британској Индији. Међутим, на основу енглеско-индиског споразума од 1934—35 године, Бурма је 1937 године одвојена од Британске Индије и остала под енглеском контролом. У току читаве енглеске владавине бурмански народ се стално борио против колонизатора, те су Енглези били присиљени да држе стално у Бурми око 30.000 војника. Године 1948 Бурма је проглашена за самосталну и независну републику.

ЛАНДЛИГА

Године 1879 у Ирској је основано политичко удружење под именом ландлига, које је захтевало да се укину властелинства и да се врати земља ирском народу.

ТАТАРСКА ВЕСТ

Под појмом татарска вест подразумева се она вест којој се не сме поклонити вера. То је потекло отуда што је један Татарин за време Кримског рата 1854 године донео нетачну вест о паду Севастопоља.

ФАРАНДОЛА

Фарандола је брзи провансалски плес у шест осмина такта, а састављен је од пет фигура.

КОЖНА ЧАРАПА

Пре 220 година — 2 новембра 1734 — родио се велики ловац и трапер Данијел Бун, чији су доживљаји и подвизи послужили као тема америчком књижевнику Џемсу Фенимору Куперу за његове узбудљиве романе о „Кожној чарапи“: „Ловац на јелене“, „Последњи Мохиканац“ и „Извидник“.

Данијел Бун упознао је Индијанце још док је био дете. Породица фармера Буна, његовог оца, живела је у оном делу Пенсилваније који је био поштеђен изненадних напада Индијанаца, који су, после рђавог искуства са Шпанцима и осталим завојевачима, огорчено бранили своју земљу од белих придошлица. Индијанци су долазили у њихово насеље као пријатељи, да би крзна од уловљене дивљачи заменили за стаклене ђинђуве и пушке. Од њих је мали Данијел научио да се лако и нечујно креће кроз честу, да чита трагове људи и животиња, да подражава гласове птица. Временом их је тако добро упознао да је чак умео да „мисли на индијански начин“. То му је касније небројено пута спасло живот, јер је увек могао тачно да предвиди шта ће Индијанци предузети у датом тренутку, кад ће и на који начин извршити напад.

Године 1750 — Данијел је тада имао 16 година — преселила се породица Бун у Северну Каролину, област која се у то време слободно могла назвати „крајем света“. Јер, свега неколико километара западно од њихове фарме лежао је мрачан, претећи планински венац Алигена, који је, како је онда изгледало, било немогућно прећи. Ниједан једини путељак није водио кроз планину. Само ту и тамо могла се видети каква „ратна стаза“ Индијанаца, која би се, сасвим неочекивано и необјашњиво, завршавала у некој јарузи.

Тајанствена шумовита планина привлачила је од првог дана Данијела Буна. Чинило му се да њена тишина крије у себи безбројне чари и да се само у њеној дивљини човек може осећати потпуно слободан. Али, још више од самих Алигенских Планина, њега је привлачила непозната, пуста земља, за коју је чуо да се пружа западно од њих. Али, жеља да пође тамо дуго је изгледала неостварљива. Мало породично имање није могло да остане без његових снажних руку. Затим је дошао рат, а касније жена и деца о којима се требало старати.

Но, бриге и старање за породицу нису угушили Данијелову чежњу и она је поново букнула кад се једне зимске вечери, 1768 године, пред његовим домом зауставио неки торбар у коме је Данијел препознао Џона Финлеја, свог ратног друга. Финлеј је остао неко време код Данијела, а да би се својим домаћинима одужио за њихово гостопримство он им је прекраћивао дуге зимске ноћи узбудљивим причама о „Кејнтаку“, чудесној земљи иза планинског ланца, коју је он на једном свом путовању прокрстарио уздуж и попреко. У њој, причао је Финлеј, има толико дивљачи да њихов број превазилази све жеље и најстраснијег ловца; иза сваког грма вири по један јелен, а земља дрхти под копитима буфала. А уза све то, хиљаде и хиљаде километара земље која не припада никоме и која као да чека онога ко ће је присвојити.

Приче Џона Финлеја пале су на већ припремљено тле. Пролеће није било још ни гранупо а Данијел Бун кренуо је с пријатељем преко Алигенских Планина. С њима су пошли и

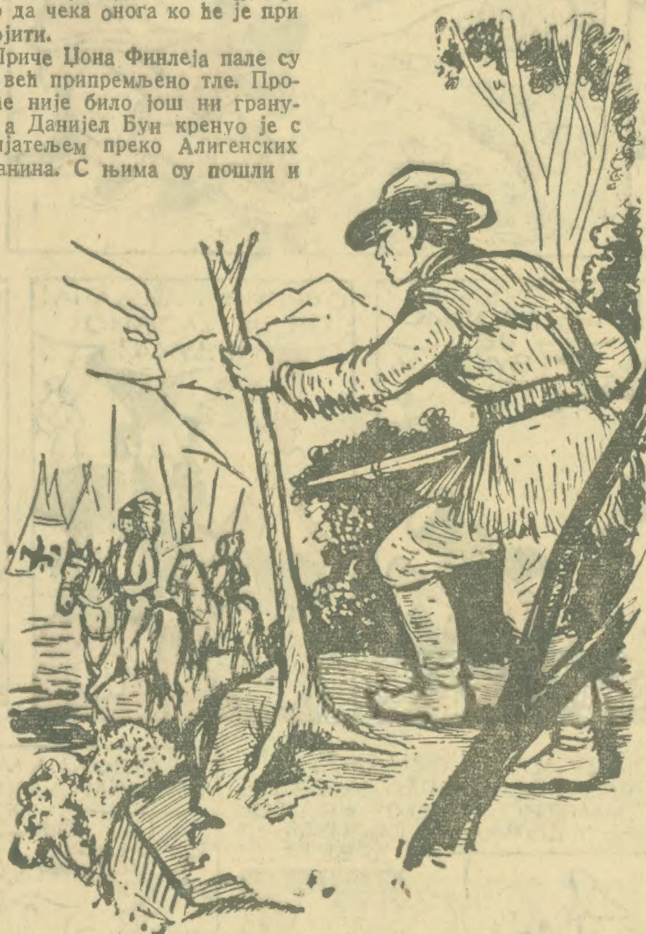

Данијелов шурак Стуарт и још тројица људи из истог насеља, занесени причом младог Буна о ничијој земљи пуној обиља и богатства, о којој је он тако дуго сањао.

Овога пута, што веома ретко бива, јава је превазишла снове. „Кејнтак“ је, без претеривања, био прави рај: пространа, таласаста висораван обрасла шумама, с великим солиштем у средини, састајалиштем бизона и јелена, вукова и медведа, дивљих ћурака и препелица, чапљи и орлова.

Скоро две године остали су они у „Кејнтаку“. Ловили су дивљач, скупљали печурке и дивље плодове, предузимали мања истраживачка путовања. Често су били у опасности, јер су Индијанци хтели да по сваку цену заштите ову област од белих људи.

Ускоро су Данијел Бун и Стуарт морали да се одвоје од својих другова, јер су ови, лакомислено и потпуно безразложно, заметали кавге с црвенокошцима. У једној од тих борби погинули су и Финлеј и његови људи. А кад је једног дана Стуарт ишчезао без трага, Данијел Бун наставио је сам да крстари густим шумама. Двапут је његов брат Сквајер узалуд долазио и покушавао да га приволи да напусти усамљеност. Тек трећи пут успело му је да наговори Данијела на повратак. Он је напустио своју драгу дивљину унапред решен да се у њу брзо врати.

Две године остао је Данијел код куће, а кад су први колонисти, којима је у источном делу Америке већ постало тесно, кренули преко планина, он је пошао с њима, тачније речено — пред њима. Али, чим су они основали насеље, Данијел их је напустио и одлутао даље на запад, у тиху и неоскрнављену дивљину. Као трапер и ловац крзна, проживео је у њој, потпуно сам, многе године. Његови доживљаји из тог времена могли би да испуне читаве књиге. Више пута падао је у ропство Индијанаца, али је увек успевао да се спасе.

Како је непријатељство неких индијанских племена према досељеницима постајало све веће, те су се између њих водили већ прави ратови, Данијел Бун био је приморан да напусти свој усамљенички живот да би организовао одбрану својих саплеменика и да би, заједно с неким својим пријатељима Индијанцима, покушао да ублажи нетрпељивост између староседелаца и придошлица. Касније се опет враћа у дивљину, да тамо, као ловац, доживи дубоку старост.

Данијел Бун није успео да стекне богатство, ако је уопште икад за тим и тежио. Али је, својим поштењем и храброшћу, стекао многе пријатеље, како међу Индијанцима тако и међу досељеницима. Умро је у осамдесет и шестој години. Но, његова дела и доживљаји и данас живе у Куперовим причама о подвизима „Кожне чарапе“.

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

Емајл од титанијума

Уместо досадашњег порцуланског емајла, употребљаваће се убудуће емајл од титанијума. Он је много савитљивији и погоднији. Слој емајла биће знатно тањи него досад и много отпорнији на удар. Поред тога, ако се лим премазан овим емајлом савија емајл не пуца.

ШТА ЈЕ ЏИГЕТАЈ?

Џигетај је монголска реч и означава полумагарца, једну врсту брзе и плашљиве животиње која припада породици коња, а живи у јужном Сибиру.

ЕНДИЈАДА

Ендијада је песничка говорна фигура у којој се један појам исказује двема речима које су повезане једном свезом (например двема именицама са свезом и), уместо једног придева и једне именице. Примери: сила и ордија место силна ордија, кита и сватови место кићени сватови, итд.

НАЈТЕЖИ-ПРОЗОР НА СВЕТУ

Најтежи прозор на свету израђен је недавно у Америци. Он ће се употребити за заштиту људи који раде на истраживању и пробама авиона на атомски погон. Прозор је тежак 12 тона, а сама структура стакла веома је густа, готово као челик. Специфична тежина овог стакла износи 6,2, док код обичног стакла није већа од 2, 7.

ДИЈАМАНТСКА БОЈА

Дијамантска боја је мешавина ланеног уља и графита, која се употребљава за премазивање гвоздених предмета: ограда, капија итд.

ДВОСТРУКИ РЕКОРД У ЛЕТЕЊУ ХЕЛИКОПТЕРОМ

Један пилот америчке војне авијације постигао је рекорд у висини лета хеликоптером, достигавши 7.315 метара. Он је том приликом постигао и рекордну брзину летења хеликоптером: 250 километара на час.

ШТА ЈЕ ВЕЛАРИЈУМ?

Веларијум је велико платно које је разастирано ради заштите од сунца у амфитеатру у старом Риму. Под тим се разумева и украс на фасадама у свечаним приликама, а реч веларије означава заставице на конопцима разапетим између катарки.

МЕЦОТИНТО

Мецотинто у сликарском смислу значи средња боја, тј. боја која се ствара преласком једне боје у другу; полубоја.

Претредена мачка

Једне оштре зиме, неки природњак свакодневно је бацао птицама мрвице хлеба. То је приметила једна мачка, па је, скривена у жбуњу, вребала птице и ловила их. Једне ноћи нападао је снег и прекрио мрвице које је човек то вече

просуо по дворишту. Ујутру је, као и обично, дошла мачка и кад је видела да су мрве покривене снегом почела је жустро да га рашчишћава, све док се хлеб није указао, а онда је отишла у жбуње, у заседу.

И ситнице много значе

Кад говоримо о проналасцима, ми обично мислимо на крупне ствари. Међутим, и ситнице могу много да значе. Неке су својим проналазачима донеле богатство и за кратко време освојиле цео свет. Ко је први дошао на идеју да начини укосницу? Ко се први сетио да постави сандуче за писма? Њихова имена нико не зна, али се данас сви ми користимо њиховим изумима. Ко је пронашао кутију од картона, оков на крају пертле, налив-перо, отварач за запушаче? Све су то ситнице, али — колико велике!

Хајмон Липмон из Филаделфије сетио се „само“ да на један крај оловке стави парченце гуме и свој патент продао је за 100.000 долара.

„Зихернадла“ је одавно у употреби, али ју је тек 1849 године један Американац, Валтер Хант, пријавио као свој патент. Овај Хантов „проналазак“ и дандана израђују многе фабрике.

Виљем Пентер дошао је на идеју да металним затварачем затвара боце с пивом и содом, што је доцније примљено свуда у свету. А један бакалин из Минесоте, видећи како се жене муче носећи купљене намирнице у папирним кесама, начинио је кесу појачану канапом који иде око дна, а горе служи као дршка за ношење. Сад се његове кесе продају милионима комада сваке недеље.

Ове године умро је неки

Хауард Ло. Он је спасао хиљаде живота тиме што се сетио да повуче белу линију средином пута.

Упоређен са овим и другим проналасцима, „рајсфершлус“ је имао да пређе дуг пут до славе. Први га је изумео, пре више од једног столећа, Елиас Хау, произвођач машина за шивење, али нико није хтео да га прихвати. Проналазак је усавршио Витконд Џадсон и изложио га на Светском сајму у Чикагу 1893 године. Заједно с једним младим адвокатом из Медвила, Луисом Вокером, Џадсон је и даље радио на овоме. Но, и поред много труда и трошкова, он није успео да начини машину која ће овај практични изум производити у већим количинама, па обустави даље покушаје и посвети се изради аутомобилских делова.

Али, Вокер је и даље веровао у будућност њиховог патента. Он се удружио са инжењером Санбаком и заједно с њим успео је да добије не само много бољи „рајсфершлус“, него и машину за његову израду. Но, и њихов изум, мада знатно савршенији од ранијих, често се кварио, што је довело до слабије продаје и застоја у пословима. Убрзо се ортаци разиђу и Вокер се врати адвокатској пракси.

После тога предузеће је прешло на Вокерова два сина. Оно је животарило, борећи се с великим финансиским тешкоћама. Што није и пропало има да се захвали томе што је почело да израђује морнарске опасаче са џепом који се затварао „рајсфершлусом“. И поред тога, оно је 1920 године имало свега 30 радника и службеника. Те године је неки Мартин, гледајући ове опасаче у излогу, помислио: „Ово би било добро за гумене чизме“. Одмах је отишао у Медвил и од браће Вокер откупио право израде. Његове чизме и „шнешуе“ с „рајсфершлусом“ биле су просто разграбљене и тек тада се може рећи да је овај изум почео да осваја свет. Данас се он употребљава свуда и за све: од новчаника до спајања највећих тепиха у хотелима.

Слон — веран као пас

Познато је да пси показују нарочиту наклоност и љубав према људима. Али, то није случај само са псима, већ и са још неким животињама,

У зоолошком врту у Њујорку почео је да „штрајкује“ глађу један слон кад је његов стари чувар, који га је дуго година хранио, био отпуштен због свађе с једним посетиоцем и на његово место дошао други. Слон је неко време туговао, очекујући свог „пријатеља“, и на крају је одбио да прима храну из руку новог чувара. Он је „штрајковао“ пуних десет дана, све док управа није вратила на посао старог чувара. Кад га је угледао, слоновој радости није било краја. Почео је поново да једе и да забавља посетиоце као и раније.

Ево још једног сличног случаја.

Париски зоолошки врт у Булоњској шуми добио је једног новог слона по имену Гаспар, који је дошао на свет у Немачкој. До Париза га је допратио његов стари чувар, Немац, а ту је добио новог. Гаспар овом променом никако није био задовољан и почео је страховито да бесни. Његов кавез морали су да појачају, али је и поред тога претила опасност да га не изломи. И он је престао да једе. Управи золошког врста није преостало ништа друго него да позове старог чувара, који се већ био вратио у Немачку. Слон га је дочекао победоносним трубљењем.

Прва ЈАНКОВА ПРИПОВЕТКА

Многи књижевници, чак и они које историја књижевности бележи као плодне, тешко су написали своје прво дело. И у нашој књижевности има таквих примера. Јанко Веселиновић, најпознатији наш писац сеоских приповедака, оставио је иза себе велик број радова, па ипак је видео много муке док је написао своју прву приповетку.

За књижевни рад Веселиновић се својски припремао. Дане је проводио у школској учионици и за књигом, а вечери у разговору са сељацима. Добро је упознао талању књижевност и прочитао све што је било написано о селу. Одлазио је на седељке и остале сеоске скупове и ту, на врелу народног језика, богатио свој речник. Но, и поред тога, посао му још није ишао од руке. Чинило му се да све оно што напише претставља бледу слику стварног живота. У својим радовима осећао је усиљеност, угледање на друге, сиромаштво у изразу. О тим данима он сам овако пише:

„По читаве сахате седео сам, писао, цепао и бацао, па онда устајао једак и незадовољан. Стотину пута мануо сам све, заклињући се да више и не покушам, па пошто ме прође срдитост, опет се машим пера и радим".

Надахнуће му је дошло тек једне децембарске ноћи. Док је напољу беснела мећава, у самљени учитељ сетио се приче једне старе сељанке: „Како је постао каишарлук". Одмах је сео за сто. „Био сам као у некој грозници, — пише он. — рука ми је дрхтала, срце бурно лупало, сваки живац чини ми се да је суделовао у послу". И тако, док је у пећи пуцкетала ватра а напољу завијао северац, поред петролејке шкрипало је перо и низало речи. Мисли су извирале једна из друге, реченице се складно ређале. Кад је ујутру школски фамулус закуцао на врата, Веселиновић је још седео за столом. Пред њим је лежала завршена приповетка. Чича Лука, фамулус, први је чуо причу, слатко се насмејао и рекао:

— Ђаволски смишљено!

Та прва „критика" допала се писцу и охрабрила га. Следећих дана обишао је још неколико свилеувских сељака и прочитао им своју приповетку. Сви су они делили чича-Лукино мишљење да је прича добро смишљена.

Отада Веселиновић редовно пише, увек се старајући да се те препричане легенде што више прилагоде сељачком говору. „Али, с тим причама нисам смео на јавност, — пише он. — То су народне приче, и по моме тадашњем мишљењу прибележити их није никаква заслуга. Ја сам хтео да причам, да ја дам нешто своје и да се с тим пред читаоцима јавим".

Покушаји оригиналних прича ишли су исто тако тешко. Али, Веселиновић је био ретко истрајан човек. Фијока његовог стола пунила се приповеткама написаним по народним причама, као и оригиналним саставима. Његова читалачка (управо слушалачка) публика још су свилеувски сељаци. Њихове примедбе Веселиновић бележи и уважава, али још се не усуђује да изиђе пред ширу јавност.

Прошли су месеци док је прикупио довољно храбрости за то. У Београду је тада излазио социјалистички часопис „Мисао", чији је уредник био Коста Арсенијевић, типографски радник, и Веселиновић одлучи да се у њему огледа. Изабрао је причу „Вика на курјака а лисице месо једу" и послао је редакцији. „Они ће прочитати, — писао је Веселиновић, — и оценити савесно, па ако и не штампају бар ће ми показати мане, које ја можда и не видим".

С нестрпљењем које познаје само почетник Веселиновић је чекао одговор. А одговор је био немилосрдан. Критичар је ишарао рукопис знацима чуђења и следећим примедбама: „Охо!.. Сирота граматико!.. Сад си баш најпаметније казао!.. Зар баш тако, учо?" итд. А у закључку је стајало: „Изгледа да ова приповетка није ни била, већ да је г. уча, седећи у топлој соби, сам компоновао". Критичар, са олимписке висине, поручује сеоском учитељу: „Прича је ваша по све ништавна, и ја могу да жалим време које сте провели радећи је. Ја се чудим смелости младих људи, који пишу каткад такве глупости да се човек мора чудити". И најзад, по речима самог Веселиновића, критичар је завршио како је цела прича књижевна крађа из Глишића и Милићевића и „да ће се потрудити да ми то докаже, само ако мене ђаво надари да ја ту причу ма где штампам".

Лако се може замислити какво је дејство изазвао овај одговор на младог писца, који је од својих једномишљеника очекивао пријатељску реч и другарску подршку. „Уби ме просто као маљем" писао је Веселиновић. После тога, он пуних неколико година није узео перо у руку. Ко зна да ли би се икад и јавио у књижевности да се није нашао у невољи.

После српско-бугарског рата, Веселиновић је отпуштен из државне службе. Закуцао је на многа врата, али посла није нигде добио. Млад и здрав човек седео је скрштених руку, црвенећи што мора од оца да тражи новац за дуван. Није се више имало куд: он се реши да опет покуша са својим приповеткама.

У Шапцу је тада излазио локални лист „Шабачки гласник", који је уређивао Андрија Славуј, бивши општински деловођа. Бојажљиво је закуцао Веселиновић на његова врата и предао му рукопис своје приповетке „На прелу". Славуј је лепо примио бившег учитеља и замолио га да дође по одговор још истог дана. Приповетку је прочитао Владимир Јовановић, песник, и дао позитивно мишљење. По подне је Славуј исплатио Веселиновићу три ћесарска дуката на име хонорара и обећао му да ће се његова приповетка штампати најпре у подлистку „Шабачког гласника", а затим као засебна књига.

Маја 1888 године штампана је приповетка „На прелу" и изишло прво коло Веселиновићевих „Слика из сеоског живота", које је ондашња књижевна критика огласила за „непомућено огледало сеоског живота". Лед је био пробијен и Јанко Веселиновић убрзо је заузео једно од првих места у српској књижевности.

Биљка која воли музику

Два индиска научника тврде да су открили утицај музике на рашћење осетљиве и лепе биљке мимозе, која је иначе добро позната по томе што своје листиће склапа и на најмањи додир. У извештају ко-

ји су поднели на последњем међународном конгресу ботаничара, одржаном у Паризу, ова два научника изнела су резултате својих занимљивих испитивања. И не само то. Сваке вечери, између шест и седам часова, пуних 25 минута они су у близини једне стабљике мимозе изводили на виолини осећајну хиндуску мелодију која се зове „Маја-Малва-Гаула-Рага".

Као доказ свом тврђењу, индиски научници изнели су истовремено резултате неговања других мимоза, под потпуно истим условима, само што им нису „приређивали" ове свакодневне концерте. Ако се посматрају једне и друге биљке, лако се може установити које су одгајене уз музику. Наиме, оне су богатије лишћем: листићи су за 50 од сто бројнији, а гране су двапут веће. Они су утврдили и то да разни музички инструменти различито делују на рашћење биљке. Например, флаута или обичан дијапазон утичу у мањој мери од виолине. Индиски научници, додуше, нису изнели и своје тумачење различитог дејства ових инструмената, али тврде да треба правити разлику између „тешких" и „лаких" звукова.

Неки стручњаци који нису присуствовали извођењу ових опита заузимају врло критички став према реферату индиских научника Ако је све то тачно, кажу они, значи да су чобани са својом фрулом у стању да утичу на рашћење траве и да песма птица може да нам осигура бољу жетву!

2000 ВРСТА ЈАБУКА

По својој распрострањености широм света, по својој омиљености међу људима разних земаља, по многобројности врста и по одличном укусу — јабука свакако заслужује назив краљице воћа.

Човек је одавно упознао корисна својства јабуке и пренео је из њене прапостојбине — северозападних крајева Индије и узаног појаса јужно од Кавказа — у друге крајеве света. Кад је то тачно било, не зна се, али је несумњиво да се то догодило веома давно. Тако су на дну једног швајцарског језера откривени остаци насеља неолитског човека, како се рачуна из 25 века пре наше ере, у коме су, поред осталих предмета, нађене у муљу и јабуке. Изгледа да су још неолитски људи умели да суше воће и да су на тај начин обезбеђивали себи разноврснију исхрану у зимским месецима.

Данас ниједан човек не би ни погледао јабуку какве су биле оне нађене на дну швајцарског језера, али тадањи људи су их вероватно сматрали врло укусним. Њихови потомци трудили су се да од те ситне, дивље јабуке створе веће и укусније. Тако је настала данашња јабука, која је и по величини и по укусу далеко од свог дивљег претка.

Пет векова пре наше ере певала је грчка песникиња Сафо о јабукама, а два века доцније писао је о њима Теофраст, Аристотелов ученик. Стари Грци и Римљани умели су и да калеме воће. Није познато кад су они то научили, али се тврди да је Хесиод, грчки песник и историчар, написао расправу о калемљењу воћа још 800 година пре наше ере. Та расправа није сачувана.

На фрескама откопаним у Помпеји приказане су и јабуке. И доцније су их разни сликари радо претстављали на својим платнима, између осталих и Тицијан, Тинторето и Рубенс.

Јабуци су придавана разна чудотворна својства. Јабука је била оно библиско „забрањено воће". У Турској се веровало да њени плодови могу да врате младост. У Енглеској су се привијањем кришки јабуке лечиле брадавице. У Померанији се веровало да јабука поједена у одређени дан спречава грозницу, а у Вестфалији да лечи жутицу. Медицина је тада била још у повоју, па су празноверице цветале. Међутим, данас је познато да јабука својим минералним састојцима и витаминима користи човечјем организму, а нарочито да утиче на отклањање извесних поремећаја у раду органа за варење.

Још први насељеници Северне Америке пренели су из

Европе семенке јабуке у Нови свет. Тако је јабука почела да се шири у Америци и достигла је у њој своју највећу распрострањеност. Само један годишњи род јабука у САД био би довољан за две и по милијарде пита — како каже једна статистика.

Први колонисти гајили су јабуке углавном због вина, које се добијало цеђењем плода. То вино било је веома омиљено и производило се у великим количинама. Тако се крајем 17 века неки фармер из Конектикета хвалио како његов воћњак даје годишње 500 великих бачава јабуковог вина. Изгледа да су дрвета јабука била у то време на високој цени, јер је забележено да је неки човек у Масачусетсу заменио 500 трогодишњих стабала јабуке за 250 јутара земље.

Било је много људи заслужних за развој јабуке у Новом свету. Један од њих, Џонатан Чепмен, садио је све нове и нове јабучњаке и за време свог четрдесетогодишњег рада покрио је преко 150.000 квадратних километара јабуковим дрвећем. На том послу је и умро, 1843, у својој 69 години. Прешао је зими, по снегу, преко 30 километара да би заштитио воћњак у који је била продрла стока и добио запаљење плућа. Неколико јабука које је он посадио постоје и данас. Дрвета су висока преко десет метара, а стабло има у пречнику око један метар.

Данас има преко 2.000 познатих врста јабука. Јабука, која је далеки сродник руже, добија из године у годину све нове и нове облике и продире у још неосвојене области. Она већ успева и на Аљасци, свега десет степени испод поларног круга, подносећи зимске температуре од 35 до 40 степени испод нуле. У топлијим пределима јабука може да успева само тамо где постоји зимска сезона, за време које дрво може да се одмори.

Уметнички радови од кости

Кости животиња одавно су се употребљавале у најразличитије сврхе. Оне су служиле као „писаљке", затим се по њима писало и правиле се шаре, од њих су израђивани разни други предмети. Међутим, фина кост, белокост, добијала се углавном од кљова афричког слона, које су дугачке око један и по метар, а тешке од 30 до 50 килограма. Да би се добио милион килограма белокости, требало је убити око 60.000 слонова. Од азиских слонова добија се мање овакве квалитетне кости, јер су му кљове мање; тешке су око 20 килограма. У трговину је ишла и кост која се добија од кљова давно изумрлих мамута, али је она сувише тврда и нема лепу боју. Белокост се добија и од других животиња: моржа, нилског коња, нарвала итд.

Животињске кости привукле су пажњу људи због својих природних особина: боје, сјаја, тврдоће и погодности за обраду. Вештина обраде костију једна је од најстаријих грана уметности. У почетку су се у ту сврху употребљавале мање-више све кости и у њих су урезиване најразличитије шаре и ликови. Афрички урођеници правили су од слоновских кљова накит, посуђе, идоле и многе друге ствари. Такви предмети израђивани су знатно лепше у Средњој Азији.

И стари Египћани израђивали су од животињских костију разне уметничке предмете. Но, врхунац у овоме достигнут је у старој Грчкој, где су чувени вајари, као Фидија, стварали на њима уметничка дела велике вредности. За време Римљана, у Сирији и околним областима постојале су радионице које су снабдевале Рим дивним предметима од белокости. У XIV веку Париз је био нарочито чувен по оваквим израђевинама. За време барока ова уметност је доживела велик успон, а нарочито у XVII и XVIII веку, кад се развија трговина с прекоморским земљама. Тада сликари употребљавају белокост као подлогу за минијатуре,

КАКО СУ ЧОВЕК И ПАС постали пријатељи

Пас је најомиљенија домаћа животиња и најбољи пријатељ човеков. Од давнина је његова судбина нераскидиво везана са судбином људи, које он верно прати, с њима живи и умире, бори се и побеђује. Ко је пас и кад се он здружио са човеком? Какво је његово порекло? Како се он научио на домаћи живот? Откуд код њега верност и љубав према човеку, осећања тако страна у животињском свету?

Данас се поуздано зна да нема многоврснијег сисара од пса. Постоји 48 важнијих врста паса, а огранака и подврста има на стотине. Међу осам основних грана долазе живи и окретни ловачки пси средњег раста шпанијели (сетери, кокери) и браке (далматински птичар и поентер), а затим огромни пси дебелог крзна, великих глава и племените нарави, молосоиди, од којих су најпознатији снажни бернардинци, који зими вуку саонице и спасавају настрадале од снежних вејавица и лавина. Четврту групу претстављају снажне доге, ружне њушке и ниже интелигенције од осталих паса. Граодима се називају високи, хитри и окретни хртови, који спадају у најбрже псе. Теријери су најчешће мали, али их има и средњег раста. Они су јаки и издржљиви и служе за лов. Нарочито су вешти у лову на кртице и јазавце. Међу најлепше псе спадају лупоиди, који по изгледу потсећају на курјаке. То су јаке, верне и паметне животиње, које се могу одлично дресирати и служе за чување стада и као полициски пси. Бочну групу лупоида чине северни пси, који вуку саонице по снегу и леду. То су ескимски пси и чау-чау. Наши овчарски пси, од којих је шарпланински овчар познат као јединствена врста пса на свету, спадају у молосоиде.

Дуго се веровало да пас није постојао као посебна, самостална врста сисара, већ да је постао укрштањем дивљих звери, као што су курјак, шакал и лисица. Међутим, новија откопавања показала су да је у давној прошлости постојао предак свију данашњих паса, коме је дато научно име „канис фамилијарис“ (домаћи пас). Међу његове непосредне потомке убраја се аустралиски динго, данас једини полудивљи пас на свету. Сличних паса има и на обалама језера Ладоге и Балтичког Мора. Међутим, тек каснијим укрштањем постао је данашњи род паса. Мада је границу тешко повући, разазнају се две велике основне групе: једна је настала

укрштањем првобитног пса с курјаком, а друга са шакалом. Чудном игром природе, укрштање које би се данас извршило између курјака и шакала с једне стране и пса с друге не би дало никакве резултате.

Појава човека одиграла је одлучујућу улогу у даљем животу преисториских паса. Примитивни човек, који се за свој опстанак очајнички борио с природним недаћама и дивљим зверима, убрзо је запазио пса. Пас се од осталих животиња разликовао по томе што све једе, отпоран је, подноси готово сва поднебља и задовољан је малим. Првобитни пси живели су у малим чопорима, слично данашњем курјаку, у свим крајевима земље. Али, главна предност пса над осталим животињама била је у његовим изванредно оштрим чулима слуха и мириса и у његовој неупоредивој интелигенцији, која је омогућавала да се од њега створи послушна и предузимљива животиња. С друге стране, његов средњи раст и разноврсна исхрана чинили су га мање опасним од других месождера.

Наши преци имали су ипак доста муке док су се приближили дивљем псу. Али, и он је убрзо опазио да од дружења са човеком може да има само користи. Остаци људске хране пружали су му могућност мирног, обезбеђеног живота, без трагања за несигурним пленом. Убрзо су човек и пас почели да сарађују и отада су продужили заједнички свој пут кроз историју као верни пријатељи. Благодарећи својим оштрим чулима, пас је узео на себе улогу човекове претстраже, извиднице која јавља, опомиње и упозорава на опасност или непогоду. Тако је човек сад био боље заштићен од крупних звери и разних непријатних изненађења. Пас се задовољава отпацима са човекове трпезе, а могао је и сам, у случају крајње невоље, да послужи човеку за исхрану.

Тек после пса почеле су човеку да прилазе и друге животиње, или их је он подвргавао својој власти. То су биле свиње, гавранови, орлови, разни глодари и инсекти. Човек је затим стекао стада оваца и говеда, а пас је постао њихов чувар. Но, уколико се интелигенција пса развијала, расла је и његова послушност и човек је од њега тражио све веће услуге. Пас је почео да вуче саонице, пошао је са човеком у лов, гонио је дивљач и натеривао је на заседе. Можда је највећу непосредну услугу пас учинио човеку борећи се заједно с њим против дивљих звери. Он се научио да, бранећи човека, жртвује свој живот. Тако висок степен верности и љубави ни изблиза не показује ниједна друга домаћа животиња.

И данас још пас игра велику улогу у животу човековом, помажући му у разним областима његове делатности. Штавише, човек од пса свакодневно тражи све нове и нове услуге. Поларне експедиције не би се могле замислити без десетина, а некад и стотина паса. Извежбани вучјаци незамењиви су за хватање злочинаца, а добри овчарски пси и данас широм света чувају милионска стада. Најзад, пси су остали најбољи чувари, а служе и као драгоцени водичи слепима, старима и изнемоглима.

ВЕРОВАЛИ или не...

„КРУНИСАНЕ“ КРАВЕ

На свим швајцарским фармама где се искључиво гаје краве и прерађује млеко постоји обичај да крава ко-

ја даје највише млека носи на глави, као какву круну, привезану столицу на којој музиља седи за време муже.

НЕОБИЧНА ТУЖБА

Студент медицине Тиодор Вагнер тужио је пре 25 година суду универзитет у Лонг Ајленду тражећи отштету од 25.000 долара. Он је тврдио у својој тужби да за пуне две године, и поред најбоље воље и труда није могао ништа да научи, јер су професори неспособни и више пажње посвећују спорту но предавањима. Отштету је тражио за плаћену школарину, новац утрошен за своје издржавање и изгубљено време. Суд је одбио његову тужбу.

ПАС — АКРОБАТА

„Пепи“, пас далматинске расе Била Фонтане, из Форт Френсиса, у америчкој са-

везној држави Онтарио, прави је акробата. Он је у стању да више од једног часа одржава равнотежу на осредњем деблу које носи брза речна струја и да на тај начин превали више километара.

МАЧКЕ С МОНОГРАМИМА

Мачка Маргарите Грос из Сиднеја окотила је пре три године четири бела мачета, од којих је свако имало на челу знак у облику штампаног слова „М“. Она је, да би искористила те природне монограме, наденула мачићима имена: Мики, Мини, Муф и Маф.

НЕОБИЧНА ВЕШТИНА

Барон Ферисак (1786 до 1836), француски војсковођа и природњак, могао је сваку француску и латинску песму коју би чуо макар само једном да понови, и то натрашке, почевши по-

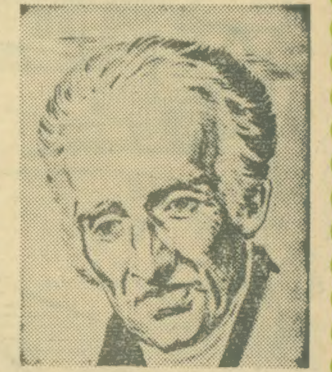

следњим и завршивши првим стихом.

ЧУДАН НАДГРОБНИ НАТПИС

На једном надгробном споменику у Масачусетсу пише:

„Овде лежи Џорџ Волсли, који је упалио шибицу да би видео има ли бензина у резервоару његовог аутомобила. Бензина је још било“.

КРАСТАВАЦ — РЕКОРДЕР

На једном имању у Јужној Француској узрео је претпрошлог лета један краставац дуг метар и по. Сељак на чијем је имању израстао овај краставац-рекордер однео га је у оближњу варошицу и продао га „на парче“.

Киселине и „запрашена плућа“

Заједно с ваздухом човек најчешће удише и небројене честице прашине, нарочито у великим градовима и индустриским центрима, где је ваздух њима просто засићен. Додуше, сва та прашина не уђе у плућа, јер је душник и бронхије задрже и при издисању избаце напоље. Па и плућне ћелијице снабдевене су таканим треперавим влакнима која прашину терају горе, у душник, па се и ње човек при издисању ослобађа.

Па ипак, већи део зрнаца прашине доспева у везивно ткиво плућа, услед чега настају обољења названа пнеумокониозе или „запрашена плућа“. Од свих ових обољења најопаснија је силикоза, од које највишеболују рудари. Она сваке године онеспособљава за рад велик број људи, који се дуго морају лечити у болницама за плућне болести. Да ли су „запрашена плућа“ зачетак туберкулозе, то се још испитује.

О својим испитивањима у вези са обољењима ове врсте бечки анатом др Хајек поднео је недавно занимљив реферат на скупу лекара у Бечу. У специјално израђеним кавезима он је држао одвојено три групе заморчади. Прва група ових животиња удисала је свакодневно по три часа угљену прашину, а пре и после тога нормалан ваздух; друга група удисала је пре и после тога ваздух засићен киселинама, а трећа алкалични ваздух. После извесног времена научник је утврдио да су животиње које су удисале ваздух испуњен киселинама унеле у плућа знатно више угљене прашине него оне које су удисале нормалан ваздух или су живеле у алкаличној средини. Исто ово утврђено је и при накнадном испитивању у рудницима; у јамама са много сумпорводоника обољења „запрашених плућа“ била су далеко ређа. Професор Хајек сматра да киселине отварају бране плућних ћелијица и оне се онда лакше испуне прашином.

КОЛОРАТУРА

Колоратура у музичком смислу значи певачки украс, финесу, свако спајање више нота на једном слогу изведено са извесном окретношћу и вештином. Колоратурне певачице сопранисткиње су оне које умеју и могу да при певању праве колоратуре.

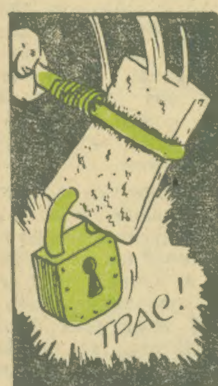

БЕЛО ОСТРВО

Бело Острво налази се око 40 километара далеко од Северног Острва Новог Зеланда, у Заливу Изобиља. Али, оно нити је право острво, нити је бело. Заправо, то је кратер једног живог вулкана који се уздиже из дубоког мора. То име дао му је још капетан Кук, чувени енглески морепловац из 18 века, због облака беле паре и дима који се непрестано дижу из њега, понекад и дванаест километара у висину. Само острво има жуту боју.

Бело Острво с правом се може назвати острвом ужаса, јер се на њему и најјачи конопци претварају у прашину, а челични алат веома брзо зарђа. Овде је вода засићена киселином и кључа на далеко вишој температури него обично. Невидљиви гасови непрестано излазе из кратера уз јак прасак, а њихова температура тако је висока да се у њој растапају термометри помоћу којих научници покушавају да је измере.

Кратер Белог Острва дуг је 1.200, а широк 400 метара. Местимично се диже до висине од 275 метара изнад површине мора. Нико не живи на овом острву, што је сасвим разумљиво. Раније се покушавало да се искористе огромне залихе сумпора овог вулкана. Први пут то је учињено 1885, али после годину дана радници су побегли, јер су се бојали ерупције. Други пут је то покушано 1913, али је доживљен потпун неуспех. У септембру идуће године ерупција је затрпала десеторицу радника. Трагедију је први открио један Маор, и то недељу дана доцније. Он је редовно чамцем доносио храну радницима, али кад је тога дана дошао није затекао ниједног; сви су били затрпани. Исто тако пропао је и покушај учињен 1920 године. Острво сада повремено посећују научне експедиције, а поред њега понекад прођу рибари у својим чамцима у потери за крупном рибом. На острву живе морске птице. Посматрано с Новог Зеланда, од њега се види само ниска купа вулкана с великом перјаницом дима и паре.

* * *

СУВИ БОЈ

Суви бој називало се надметање у бацању џилита, стара витешка забавна игра. Џилитом је називана палица од јаког дрвета дуга преко два метра, или дрвено копље. У овој игри, која је заостатак од старих турнира, није постојала никаква опасност по људски живот. Она је била омиљена забава Турака и других источних народа. Џилитари, сваки на коњу, стали би један према другом на одређеном растојању. Утакмица је почињала на тај начин што би један џилитар нагло потерао коња и у трку бацио џилит гађајући противника. Нападнути би такође бацио џилит, или би побегао с мегдана ако је погођен пре него што је успео да баци џилит. Ко је био погођен сматрало се да је побеђен и био је дужан да бежи. Исто тако морао је да бежи и онај који је бацио џилит а није погодио. Људи се нису надметали у овоме због опкладе или томе слично, него због тога да се о њима на све стране прича као о добрим џилитарима. Због тога се џилит и назива сувим бојем.

* * *

РИБЕ С БЕЛОМ КРВЉУ

Рибари на Антарктику одавно су приметили да неке рибе имају безбојну крв. Међутим, дуго се нико није заинтересовао да подробније проучи ову појаву. Тек недавно се норвешки научник Рууд латио тога задатка. Он је пронашао тринаест врста риба које имају белу крв. Све оне живе у хладним морима, у близини рта Хорна и јужно од острва Бувеа, Фолкленда и Јужне Георгије. Утврђено је да у крви ових риба нема хемоглобина и да се сав кисеоник, који је и њима неопходан за живот, налази растворен у крвној плазми.

* * *

АНГАРИЈА

Ангарија је старо обичајно право у поморском ратовању по коме зараћена држава може у случају потребе да реквирира неутралне трговачке бродове и друге пловне објекте који би се нашли у њеним водама. Постојало је и мишљење да се не могу реквирирати неутрални трговачки бродови на отвореном мору. Правом ангарије користиле су се и учеснице у Првом светском рату, али то је била нова врста ангарије. Наиме, неке неутралне државе реквирирале су трговачке бродове Немачке, која је била зараћена страна, а који су се налазили у њиховим лукама. То се правдало неопходним државним потребама.

* * *

БИРМИТ

Бирмит је смола слична ћилибару. Обично је тамносмеђе боје, а ређе црвене или жуте. Када се протрља, онда постаје негативно наелектрисана, а електрицитет задржава дуже времена. Приликом сагоревања ова смола развија нарочити ароматичан мирис који надражује слузокожу. Бирмит се налази у слојевима земље, насталим после еоцена, северно од Могаунга, у горњој Бурми. Кинези су још одавно израђивали од ове смоле разноврсне украсне предмете, перле, минђуше, муштикле и томе слично.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

СУВО ЈЕЗЕРО ПУНО РИБЕ

Аустралиско језеро Аир, које је иначе сува пустиња, сада је, први пут откако се памти, пуно воде и рибе.

Иако су бели људи већ 150 година у Аустралији, ипак још није израђена детаљна географска карта овог континента. Мада су многи предели надлетани авионом, и данас има области о којима се врло мало зна. То се односи нарочито на пустињски предео близу јужне обале.

Примитивна домородачка племена, која одвајкада живе у тим крајевима изненађена су појавом воде у сувом језерском кориту после толико времена. Научници који су обилазили језеро изјавили су једном приликом да у њему неће никад више бити воде. Поред тога, казали су да и кад би било воде у њему не би живеле рибе, јер има исувише соли. Сада се, међутим, сазнаје да је језеро препуно рибе. Откуда су те рибе дошле? Да нису, можда, живеле у блату за време док је језеро било суво? Један фармер је још пре неколико година јавио да је у близини језера видео велик број пеликана, за које се зна да се хране рибама.

МЕХАНИЧКЕ РУКЕ

За оне који раде у атомским фабрикама начињене су механичке руке, којима обављају разне послове. Досадашње механичке руке радиле су помоћу чекрка, ужади и полуга и нису могле бити дуже од око четири метра. Сада су израђене нове, које могу бити дуге и до сто метара. Оне раде на електричну струју и знатно су снажније од досадашњих. Поред тога, помоћу телевизије у три димензије радник може с прецизношћу њима да рукује са безопасне удаљености.

АТОМСКА ЕНЕРГИЈА ЗА ЧУВАЊЕ ИСТОРИСКИХ СПОМЕНИКА

На састанку британског Друштва за чување старина указано је на могућност примене атомских зракова за уништавање дрвеног мољца у зградама од историске вредности. Први покушаји стручњака Института за атомска испитивања у Харвелу, који већ неколико година ради на томе, показали су да гама-зраци једне мале кобалтне бомбе ефикасно уништавају ове инсекте. Чак и много мања количина ових зракова у стању је да спречи њихово размножавање, чиме се постиже исти циљ за дужи период времена. Мада нема бојазни од доцнијег радиоактивног зрачења дрвета, камена и метала, ипак спровођење овог процеса захтева заштитне мере, што прилично поскупљује овај начин конзервације. Али, кад се има у виду какве огромне штете дрвоморац наноси историским споменицима широм света, онда ниједна цена није сувише висока да би се они одбранили од њих.

НОВА ВАКЦИНА ПРОТИВ БЕСНИЛА

У САД, нарочито у области око Флориде, беснило код крава проузрокује велике штете. Досад је за имунизацију стоке употребљавана вакцина против псећег беснила, али резултати нису задовољавали. Сада је пронађена нова вакцина, која се култивише у ембриону пилета. Помоћу ње стиче се имунитет бар за две године, и то за беснило које преносе пси, лисице и слепи мишеви.

ПАКЕТИ ЗА ДЕБЕЛЕ

Један калифорниски лекар начинио је нарочите пакете за оне који желе да омршаве. Храна одређена за један дан садржи само 110 калорија и подељена је на три оброка. У пакету се налази храна за 14 дана. Подневни обед је тако подешен да се може јести и ван куће, што је погодно за људе који раде.

Овај лекар мисли да ће се на тај начин људи привикнути на мање оброке, па неће падати у искушење да једу више но што им је стварно потребно.

ШТА ЈЕ ХИМЕРА?

По митологији старих Грка, Химера је легендарна страшна неман која је спреда имала облик лава, у средини козе, а позади облик змаја. У фигуративном смислу реч химера означава неку варку, самообману, уображење итд.

СУЗБИЈАЊЕ КОРОВА ЕЛЕКТРИЦИТЕТОМ

У Канади произведена је машина која уништава коров електричном струјом. Машина се намешта на трактор, а две жице вуку се по земљи, између редова шећерне репе, трске или других култура и, прелазећи преко корова, уништавају га. Постоји нарочити заштитник који чува од озледе корисне биљке. Електроде добијају струју од једног генератора који се налази на трактору. На овај начин коров се уништава у самом корену.

ЦИТАДЕЛА

У фортификационом смислу под цитаделом се подразумева мала тврђава која се налази у већој и служи као главна утврђена тачка целокупног утврђења. Заправо, цитадела је тврђава за одбрану вароши.

ЏЕПНИ АПАРАТ ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ ПРОЦЕНТА ШЕЋЕРА У КРВИ

Два америчка лекара начинила су „џепну лабораторију" за одређивање процента шећера у крви. Апарат је нарочито погодан за хитне случајеве или кад је потребно испитати особу која се налази у несвести. Обично испитивање шећера у крви захтева рад у лабораторији на нарочитим инструментима, што мора да ради већ обучени техничар. Међутим, помоћу овог апарата испитивање може вршити ван лабораторије чак и лице с минималним техничким знањем. Испитивање не траје дуже од пет минута.

ОПЕРАЦИЈЕ НОВОРОЂЕНЧАДИ

У права ремек-дела савремене хирургије спадају операције тек рођене деце, па и недоношчади. О својим искуствима на том пољу поднео је реферат на скупу лекара познати бечки хирург професор Хубер. У току последњих пет година њему је пошло за руком да спасе од смрти петоро деце која су рођена са затвореним дванаестопалачним цревом. Невероватно тешком операцијом др Хубер је успео да дванаестопалачно споји са танким цревом, тако да је после тога храна могла слободно да пролази.

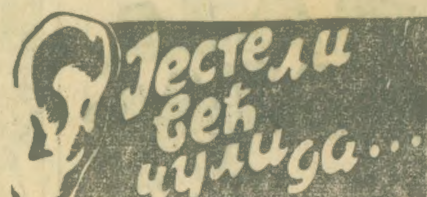

... 97 отсто људи имају највећу тежину у септембру месецу. У фебруару су људи најмршавији.

... преко очију наш мозак прими свакога дана око 10.000 слика.

... човек удише два пута више ваздуха кад корача но кад је непомичан, а три пута више кад трчи.

... у току једног минута, на свету се попуши три тоне дувана, попије се 600.000 шољица кафе, утроши се 2.000 тона угља, поједе 50.000 килограма меса, 50.000 јаја, 500.000 хлебова, милион килограма шећера и 375.000 килограма кромпира.

... према тврђењу холандског психолога Ига Бајола, човек не мисли на исти начин кад седи и кад стоји. У седећем ставу човек мисли трезвеније, теже се поводи за узбуђењем и не доноси пренагљене одлуке. Међутим, кад стоји он је склон брзим одлукама и не мисли на последице свог чина.

... сваке године научници открију око 5.000 нових врста инсеката, 200 врста биљака и две или три врсте птица.

... разна дрвета сматрана су у античко доба за света. Према историчару Плинију, дрвета су били прави храмови и под њима су приношене жртве божанствима. Тако је храст припадао Зевсу, ловор и палма Аполону, маслина Палади Атини, јаблан Херкулу, чемпрес Плутону.

... потрошња аспирина у САД веома је велика. Само прошле године произведено је 6,406.500 килограма овог лека.

... прво воће које је човек гајио било

је по свој прилици грожђе.

... ни најбржи виртуоз не може да удари по диркама клавира више од 12 пута у секунди.

У једном потезу

Дајемо вам једну компликовану геометриску слику, коју треба нацртати у једном потезу. Ако не можете сами, погледајте слику 2.

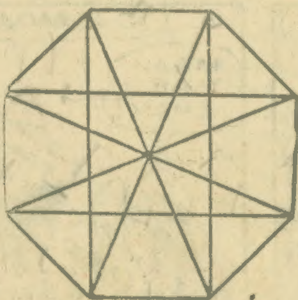

сл. 1

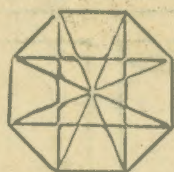

сл. 2

КО ЈЕ НАЈБРЖИ?

Ево једне игре која ће лепо забављати децу, а можда и одрасле. Играчи изују ципеле, поређају се у круг и окрећући се чине коло. На два метра одатле остављена је гомила њихове обуће. На знак вође игре, играчи раскидају коло, трче према гомили обуће и обувени се враћају на место где се налази вођа, хватајући се поново у коло. Онај који последњи дође удаљи се из игре. Затим се ципеле опет ређају на гомилу и игра се понавља, све дотле док не остане само један играч — победник.

Чаробна карта

За овај трик потребна вам је једна висока чаша, мало сапуна и једна карта.

Припремићете се за овај трик на тај начин што ћете увући у чашу сапун и њиме истрљати зид чаше на две супротне стране, које ћете ви сами одабрати. Тек после тога изиђите пред посматраче и затражите од њих да вам даду карту, коју ћете уметнути у отвор чаше. Она се, наравно, неће ни помаћи. Тада ћете је ви извући, махнути њоме кроз ваздух, дунути на њу и поново је ставити у чашу, али овога пута ћете је увући доста дубоко и поставити је тако да њене ивице клизе по насапуњеним деловима чаше.

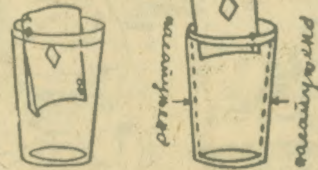

Карта ће се одмах дићи, на велико изненађење свих присутних.

Шта тражи кловн?

Кловн је нешто изгубио. Треба му помоћи у трагању. Најбоље ћете то постићи ако спојите све тачке обележене бројевима, почев од јединице и завршите са 45.

Неуништиво вино

Имате једну чашу пуну вина. Половину вина проспите, па чашу допуните водом. Затим опет проспите половину, па чашу поново допуните водом. Колико пута треба то поновити па да у чаши не буде више ни трага од вина?

Одговор: ма колико пута понављали мешање и просипање, у чаши ће бити бар мало вина. Никада га неће нестати потпуно. Ако не верујете, покушајте, па ћете видети.

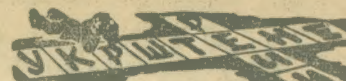

Водоравно: 1) иницијали презимена и имена српског комедиографа; 3) река у Француској; 5) главни град Филипинских Острва; 7) пољска игра у такту 3/4; 9) мушко име; 10) легенда; 11) грчко слово; 12) коњ; 14) лична заменица; 15) река у Југоисточној Африци; 18) дењак; 19) француска колонија у Северној Африци; 21) слово латинице; 22) река у Аустрији; 23) предлог; 25) страно мушко име; 27) енглески драматичар из 19 века; 28) једна позната музичка композиција; 31) притока западне Мораве; 32) јужноамеричка товарна животиња; 33) узвик.

Усправно: 1) званична титула јапанског цара; 2) приморски град; 3) велика одаја; 4) драги камен; 5) наша планина; 6) један континент; 7) гозба; 8) отац (слов.); 12) татарско-хунско племе; 13) лука у Француској; 16) и један и други; 17) индустриска биљка; 19) мера за дужину; 20) врста пшенице; 21) непријатан осећај; 24) речно острво; 26) полудраги камен; 27) река у Западној Европи; 29) велика индиска провинција; 30) главни град Перуа.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) риба; 5) лавина; 7) Тибет; 8) пу; 10) атар; 11) век; 12) нит; 13) тело; 14) еј; 15) Годар; 16) амулет; 18) адет; 19) Аладар; 21) Игало; 22) Ин; 24) наго; 25) Аму; 26) ада; 27) Крим; 28) ти; 29) Ирена; 30) Росини; 32) Сана.

Усправно: 1) рабат; 2) ивер; 3) бит; 4) ен; 5) Литија; 6) апелат; 7) тане; 9) укор; 11) ведета; 13) Толедо; 15) гудало; 17) малага; 19) Агадир; 20) Римини; 21) инат; 23) Нума (Помпилије); 25) арена; 27) крин; 29) Иса; 31) ос.

ПОЗНАЈЕ СВОГА ГОСУ

Шиља: Сигуран сам да овако интелигентног ловачког пса као што је мој још ниси видео.

Мики: О, то ми је одмах пало у очи. Кад год се ти спремаш да опалиш, он се склони иза дрвета!

ДОЗЛОГРДИЛО МУ

Гаја: Ујка-Пајо, дошао је мајстор да нам штимује клавир.

Паја: Како? Па ја га уопште нисам звао.

Гаја: Да, али га је звао комшија испод нас.

САД ЈЕ СИГУРАН

Влаја: Шиљо, волиш ли ти бонбоне?

Шиља: Волим, ал' не могу да их једем. Имам слабе зубе.

Влаја: Онда ми придржи кесу с бонбонама док ја вежем пертлу на ципели.

БОЉЕ ОД РИБЕ

Пера Ждера: Па ти, Попаје, пливаш збиља као риба.

Попај: Још боље од рибе. Ја умем да пливам и на леђима!

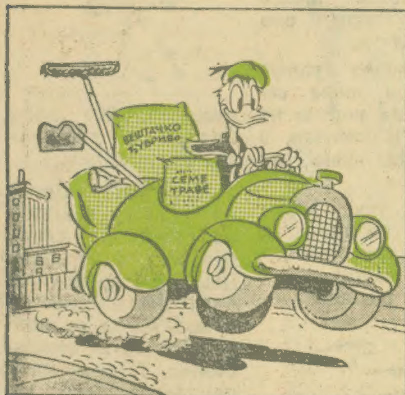

А САД ОБИЛНО ВОДЕ И... НИЋИ ЋЕ ЗЕЛЕНИ СОМОТ!

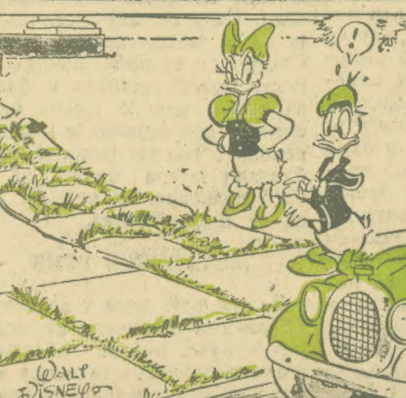

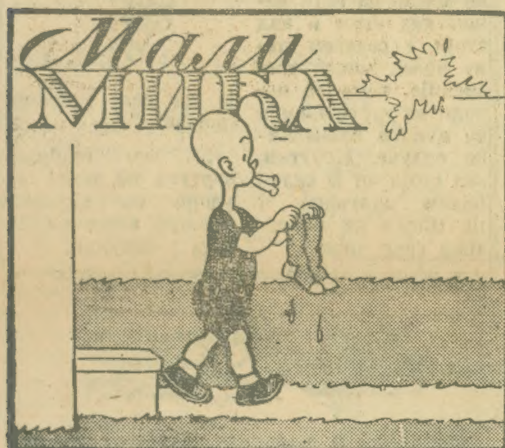

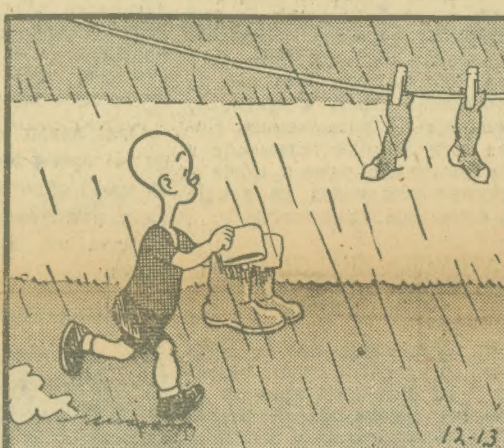

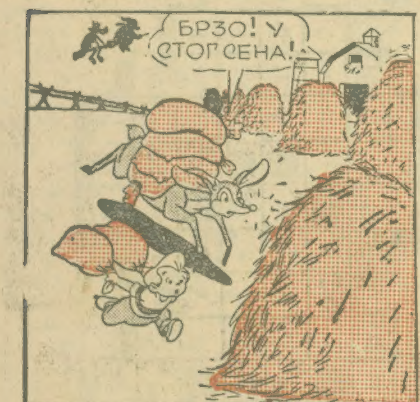

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика“ Штампарско-издавачко предузеће, Београд, Македонска 31. — Текући рачун број 102-Т-82, пошт. фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишње 500, полугодишње 250, за иностранство годишња 760, полугодишња 380 динара. Рукописи се не враћају.